

اوج عزت قم در ۳۲۸ روز

حوادث و خاطرات یازده ساله حضور امام خمینی در قم،

پس از پیروزی انقلاب اسلامی

(۱۰ اسفند ۱۳۵۷ تا ۲ بهمن ۱۳۰۸)

محمد رجائی نژاد

سرشناسه

: رجائی نژاد، محمد، ۱۳۴۸ -

عنوان و نام پدیدآور

: اوج عزت قم در ۳۲۸ روز: حوادث و خاطرات یازده ماه حضور امام خمینی در قم، پس از پیروزی انقلاب اسلامی (۱۰ اسفند ۱۳۵۷ تا ۲ بهمن ۱۳۵۸) / محمد رجائی نژاد.

مشخصات نشر

: تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری

: ۳۰۷ ص.

شابک

: ISBN: 978 - 964 - 212 - 408 - 4

وضعیت فهرستوسی

: فیبا

یادداشت

: کتابنامه: ص. ۳۰۳ - ۳۰۷؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع

: خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸. -- سرگذشتنامه -- دوستان و آشنایان -- خاطرات.

شناسه فزوده

: مؤسسه چاپ و نشر عروج.

رده بندی کنگره

: الف ۳ / ر ۴ / ۱۵۷۶ / DSR

رده بندی دیوان

: ۹۵۵ / -۸۴۲۰۹۲

شماره کتابشناسی

: ۳۹۰۹۸

کد / م ۲۹۲۹

مؤسسه چاپ و نشر عروج

اوج عزت قم در ۳۲۸ روز

نویسنده: محمد رجائی نژاد

ناشر: چاپ و نشر عروج (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س))

چاپ اول: ۱۳۹۴ / ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

• خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فخر رازی، فروشگاه مرکزی، تلفن: ۶۶۴۰۴۸۷۳ - دورنگار: ۶۶۴۰۰۹۱۵

• خیابان انقلاب، تقاطع حافظ، فروشگاه شماره ۱، تلفن: ۶۶۷۰۱۲۹۷

• مراکز پخش: • خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری، فروشگاه شماره ۲، تلفن: ۶۶۹۵۵۷۳۷

• حرم مطهر حضرت امام خمینی (س)، ضلع شمالی، فروشگاه شماره ۳، تلفن: ۵۵۲۰۳۸۰۱

• کلیه نمایندگان فروش در استانها

نشانی الکترونیکی: pub@imam-khomeini.ir

بسم الله الرحمن الرحيم

«من از عواطف هموطنیهای خودم، قمیها [تشکر می‌کنم] من قبلاً گفته بودم که از قم «علم» منتشر می‌شود، از قم «قدرت» منتشر شد. قم نمونه بود و من متعجبم که در قم هستم. من پانزده سال - یا قدری بیشتر - از شما دور بوده‌ام. مگر علم اینجا بود»^۱

«من خوشحالم که باید از سازهای طولانی در میان شما رفقا - جوانان - هستم. من همیشه در بحر ایران و در فکر وطن خودم - قم - بودم و هستم و دعاگویم. شما می‌دانید که قم مرکز تشیع از زمان حضرت صادق - سلام الله علیه - حدود آن زمان مرکز تشیع بوده است و از قم تشیع به سایر جاها رفته است. علم هم از قم به جاهای دیگر منتشر شده است و بحمد الله شجاعت و زحمت در راه اسلام و فداکاری هم از قم منتشر شد. قم مرکز همه برکات است. خدا شماها - قمیها - را برای ما حفظ کند»^۲

۱. صحیفه امام، ج ۶، ص ۲۷۷

۲. همان، ص ۴۱۱

فهرست مطالب

- ۱۷ ..... مقدمه ناشر
۱۹ ..... مقدمه

فصل اول: قم در گذر زمان

- ۲۱ ..... بخش اول: موقعیت جغرافیایی قم
۲۳ ..... بخش دوم: تاریخ سیاسی و اجتماعی قم
۲۵ ..... بخش سوم: اهمیت شهر قم از نگاه امام خمینی

فصل دوم: امام خمینی در قم، پیدایش و پیراهن انقلاب اسلامی

- ۳۱ ..... بخش اول: ورود امام خمینی به قم
۳۳ ..... بخش دوم: وقایع و حوادث مهم در ۴۳ سال حضور امام خمینی در قم
۳۳ ..... امام خمینی در سنگر علم و تقوی
۳۴ ..... آثار مکتوب امام از هجرت به قم تا تبعید
۴۲ ..... مقام علمی امام خمینی در نگاه سازمان امنیت رژیم شاه (ساواک)
۴۳ ..... ازدواج و تشکیل خانواده
۴۴ ..... تولد اولین فرزند

- ۴۴..... تولد یادگار امام، حاج سید احمد آقا خمینی
- ۴۴..... تنها سفر زیارتی امام خمینی به سرزمین وحی
- ۴۵..... حضور فعال در عرصه اجتماعی و سیاسی کشور
- ۴۸..... درگذشت آیت الله بروجردی و نخستین اجازه امور حسیه امام خمینی
- ۴۹..... امام خمینی در سنگر مبارزه و قیام
- ۵۹..... بخش دوم: تبعید امام از قم

فصل سوم: امام خمینی در قم، پس از پیروزی انقلاب اسلامی

- ۶۵..... بخش اول: بازگشت به کوه مندانه به قم در ۱۰ اسفند ۱۳۵۷
- ۶۶..... تهران، بدرقه حضرت امام در تهران جهت عزیمت به قم
- ۷۳..... آماده سازی قم، جهت ورود حضرت امام
- ۷۸..... ورود حضرت امام به قم
- ۸۲..... علل رفتن امام خمینی به قم
- ۸۴..... تعبیرات سوء از رفتن امام به قم
- ۸۵..... بخش دوم: اقامتگاه های امام خمینی در مدت ۱۱ ماه حضور در قم
- ۸۷..... منزل آقای حاج قاسم دخیلی
- ۹۰..... منزل آیت الله محمد یزدی
- ۹۴..... منزل آیت الله اشراقی، داماد حضرت امام
- ۹۵..... باغچه محل استراحت امام در قم
- ۹۷..... بخش سوم: اقدامات عمرانی که از حضرت امام در قم به یادگار مانده است
- ۹۷..... محل کتابخانه حضرت امام
- ۱۰۰..... سد پانزده خرداد قم

- ۱۰۲ ..... ساختمان جدید کتابخانه آیت الله نجفی مرعشی
- ۱۰۴ ..... پل خیابان صفائی به بلوار امین
- ۱۰۵ ..... هزینه ساخت دیوار دانشگاه مفید
- ۱۰۶ ..... بخش چهارم: سخنرانی‌ها و بیانات مهم امام در قم
- ۱۰۸ ..... مهمترین سخنرانی‌های امام در این مدت
- ۱۱۰ ..... بخش پنجم: مصاحبه، ملاقات و دیدارهای مهم و تاریخی امام
- ۱۱۰ ..... مصاحبه‌ها
- ۱۱۲ ..... دیدارها
- ۱۱۸ ..... بخش ششم: حکام، دستورات و فرامین امام
- ۱۲۰ ..... بخش هفتم: پیام، نامه‌ها و تلگراف‌های امام
- ۱۲۰ ..... پیام‌ها
- ۱۲۱ ..... نامه‌ها
- ۱۲۲ ..... تلگراف‌ها
- ۱۲۴ ..... بخش هشتم: اجازات، استفتائات و... امام در مدت حضور در قم

فصل چهارم: هجرت بدون بازداشت ماه قم

- ۱۲۸ ..... تیم پزشکی امام خمینی
- ۱۳۰ ..... بیماری امام و پزشکان قم
- ۱۳۱ ..... اولین علائم دال بر تنگی عروق قلب
- ۱۳۳ ..... انتقال حضرت امام خمینی از قم به تهران
- ۱۳۵ ..... خاطراتی از انتقال امام

فصل پنجم: فعالیت‌ها، وقایع ایام حضور امام در قم

- ۱۴۰ نوزدهم اسفند ۱۳۵۷ ش: حکم امام برای تشکیل کمیته امداد.....
- ۱۴۰ دهم فروردین ۱۳۵۸ ش: شرکت در همه پرسی نظام جمهوری اسلامی.....
- ۱۴۲ بیست و یکم فروردین ۱۳۵۸ ش: تشکیل بنیاد مسکن انقلاب اسلامی.....
- ۱۴۳ بیست و ششم فروردین ۱۳۵۸ ش: اعلام روز ارتش.....
- ۱۴۳ دهم اردیبهشت ۱۳۵۸ ش: تصویب اساسنامه و تأسیس سپاه پاسداران.....
- ۱۴۴ نهم اردیبهشت ۱۳۵۸ ش: فرمان امام خمینی به شورای انقلاب اسلامی.....
- ۱۴۵ بیست و سوم اردیبهشت ۱۳۵۸ ش: لغو کاپیتولاسیون.....
- ۱۴۶ بیست و ششم اردیبهشت ۱۳۵۸ ش: پیام امام و اعلام «روز زن».....
- ۱۴۷ چهارم خرداد ۱۳۵۸ ش: فرمان امام خمینی به مهندس مهدی بازرگان.....
- ۱۴۸ بیست و ششم خرداد ۱۳۵۸ ش: پیام امام، برای تشکیل جهاد سازندگی.....
- ۱۵۱ سی و یکم تیر ۱۳۵۸ ش: تشکیل «اداره سر به معروف و نهی از منکر».....
- ۱۵۲ دوازدهم مرداد ۱۳۵۸ ش: تأسیس شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی.....
- ۱۵۲ شانزدهم مرداد ۱۳۵۸ ش: پیام امام مبنی بر انتخاب «مهندس».....
- ۱۵۳ سیزدهم آبان ۱۳۵۸ ش: امام و تسخیر لانه جاسوسی (سازمان سیا) آمریکا.....
- ۱۵۵ چهاردهم آبان ۱۳۵۸ ش: پذیرش استعفای دولت موقت.....
- ۱۵۷ پانزدهم آذر ۱۳۵۸ ش: پیام امام پیرامون غائله خلق مسلمان.....
- ۱۵۸ گفتگوی امام خمینی با آقای فلسفی.....
- ۱۵۹ پیام دوم امام خمینی پیرامون غائله حزب خلق مسلمان.....
- ۱۶۰ اول دی ۱۳۵۸: پیام امام مبنی بر پرهیز منسویین از دخالت در جریانات خلق مسلمان.....
- ۱۶۰ هفتم دی ۱۳۵۸ ش: پیام امام خمینی مبنی بر تشکیل نهضت سواد آموزی.....

فصل ششم: خاطراتی از اقامت امام در قم

- بخش اول: خاطرات اخلاقی و تربیتی..... ۱۶۶
- علاقه به مردم ۱۶۶
- توجه خاص حضرت امام به مردم..... ۱۶۸
- می‌خواهم میان مردم راه بروم..... ۱۶۹
- با مردم بدرفتاری نکنید..... ۱۷۰
- ماشین تشریفات..... ۱۷۰
- ملاقات یک خانم خبرنگار خارجی با امام..... ۱۷۴
- خاطراتی از آیت‌البراهیم، از خدمتکاران نجف امام..... ۱۷۹
- از این کارهای لغوت بپسندید..... ۱۸۱
- احترام امام به شاگردان و دانش‌آموزان..... ۱۸۲
- کمک امام به مردم ستم دیده..... ۱۸۳
- خرابی قبور ائمه بقیع علیهم‌السلام..... ۱۸۴
- رسیدگی به شکایت یک مجروح جنگی..... ۱۸۴
- من هم از همین آب شور می‌خورم..... ۱۸۵
- اسلحه یوزی و یک خاطره از امام..... ۱۸۵
- شرکت امام در مراسم چهلم آیت‌الله طالقانی..... ۱۸۷
- این که خواب است!..... ۱۸۸
- بخش دوم: خاطرات سیاسی و اجتماعی..... ۱۸۹
- انقلاب و نظام جمهوری اسلامی..... ۱۸۹
- مسئله گروهک‌ها در قم..... ۱۸۹
- تسخیر دفتر امور زنان قم توسط منافقین..... ۱۹۲

- ۱۹۴ ..... غائله خلق عرب در خوزستان
- ۱۹۵ ..... اعضای خبرگان قانون اساسی
- ۱۹۶ ..... شهادت آیت الله مطهری
- ۱۹۷ ..... نگرانی امام از تبلیغ سوء علیه شهید بهشتی
- ۱۹۸ ..... اعتماد امام به مدیریت زنان و برخورد با متخلفین
- ۲۰۵ ..... ر.الله نسیم اگر احمد هم باشد اغماض نمی‌کنم
- ۲۰۶ ..... سمونست‌ها، منازعات قومی و منطقه‌ای
- ۲۰۷ ..... ماجرای رزندان بیت الله طالقانی
- ۲۰۹ ..... رحلت آیت الله مدائنی
- ۲۱۱ ..... دیدار هفتگی هیئت دولت امام
- ۲۱۱ ..... رفراندوم را هرچه زودتر برگزار کنید
- ۲۱۳ ..... آن چیزی که در تاریخ می‌ماند واقعتاً تاریخی است
- ۲۱۴ ..... شما حرکت بکنید مردم هم مردم نجیبی هستند، کک خواهند کرد
- ۲۱۵ ..... عید نوروز ۵۸
- ۲۱۵ ..... حوادث گنبد
- ۲۱۷ ..... پیش نویس قانون اساسی در تلویزیون
- ۲۱۹ ..... دیدار آیت الله صدوقی به اتفاق آیت الله طالقانی با امام
- ۲۲۰ ..... طرح واگذاری و احیای اراضی (معروف به بند ج)
- ۲۲۲ ..... پیش نویس قانون اساسی
- ۲۲۵ ..... مجلس مؤسسان یا مجلس خبرگان
- ۲۳۰ ..... روحانیت و خبرگان قانون اساسی
- ۲۳۲ ..... جلسه مشترک در محضر امام

- ۲۳۲..... شهید بهشتی در دیدار با امام
- ۲۳۴..... من با شما حرف نمی‌زنم تا شما بروید و اختلافات خودتان را حل کنید!
- ۲۳۵..... جریان حزب خلق مسلمان و آیت الله شریعتمداری
- ۲۳۸..... طرح موضوع در جلسه شورای انقلاب در حضور امام
- ۲۴۰..... تسخیر لانه جاسوسی و دولت موقت
- ۲۴۹..... امام و حوزه‌های علمیه
- ۲۵۱..... مخالفت امام با ریاست جمهوری روحانیت
- ۲۵۳..... سیاست‌های جمهوری جهان اسلام
- ۲۵۳..... ما خودمان سستة اعلام می‌کنیم
- ۲۵۴..... اشغال افغانستان حضور سفیر شوروی در بیت امام
- ۲۵۵..... دیدار سفیر شوروی با امام خمینی

فصل هفتم: روزشمار زندگی و فعالیت‌های امام خمینی در قم

- ۲۵۷..... نهم اسفند ۱۳۵۷: پیام چهارده ماده‌ای
- ۲۵۸..... فرمان امام خمینی مبنی بر مصادره اموال ستمگران بلوی
- ۲۵۹..... دهم اسفند ۱۳۵۷: ورود امام خمینی به قم
- ۲۶۰..... یازدهم اسفند ۱۳۵۷: سخنرانی امام خمینی در دیدار «بوالاعلیٰ مودودی»
- ۲۶۱..... اول فروردین ۱۳۵۸: امام و نخستین نرورز انقلاب اسلامی ایران
- ۲۶۲..... چهارم فروردین ۱۳۵۸: پیام امام به مناسبت برگزاری فراندوم
- ۲۶۲..... پنجم فروردین ۱۳۵۸: پیام امام و موضع‌گیری نسبت به قرارداد کمپ دیوید
- ۲۶۳..... نهم فروردین ۱۳۵۸: تأکید امام بر اهمیت نقش مردم در انتخابات
- ۲۶۳..... انتخاب آیت الله خامنه‌ای جهت رسیدگی به مشکلات سیستان و بلوچستان

- دوازدهم فروردین ۱۳۵۸: پیام تاریخی امام به مناسبت دوازدهم فروردین ۲۶۴
- نخستین اجازه نامه امام خمینی ۲۶۵
- اعلام رسمی «نظام جمهوری اسلامی» ۲۶۵
- بیست و سوم فروردین ۱۳۵۸: امام و ماجرای فرزندان آیت الله طالقانی ۲۶۶
- بیست و هشتم فروردین ۱۳۵۸ ..... ۲۶۷
- نخستین پیام رسمی امام خمینی به رئیس جمهور یک کشور خارجی ۲۶۷
- بیست و نهم فروردین ۱۳۵۸ ش ۲۶۸
- تأکید امام خمینی بر راهی که به سوی انقلاب اسلامی ۲۶۸
- روز ارتش جمهوری اسلامی ایران به فرمان امام خمینی ۲۶۹
- دهم اردیبهشت ۱۳۵۸ ش ۲۶۹
- قطع رابطه جمهوری اسلامی ایران با کشور مصر به دستور امام خمینی ۲۶۹
- یازدهم اردیبهشت ۱۳۵۸ ش ۲۷۰
- روز جهانی کارگر و نخستین پیام امام خمینی ۲۷۰
- پیام امام خمینی به مناسبت شهادت آیت الله مرتضی مطهری ۲۷۰
- دوازده اردیبهشت ۱۳۵۸ ش ۲۷۲
- دیدار امام به مناسبت بزرگداشت استاد شهید مرتضی مطهری ۲۷۲
- سیزده اردیبهشت ۱۳۵۸ ش ۲۷۲
- حضور امام در تشییع پیکر شهید مطهری ۲۷۲
- سوم خرداد ۱۳۵۸ ش ۲۷۳
- دستور تشکیل «هیأت‌های رسیدگی به جرایم روحانی نمایان» ۲۷۳
- بیست و هشتم خرداد ۱۳۵۸ ش ۲۷۳

- ۲۷۳ ..... پیام امام خمینی به رئیس جمهور فرانسه
- ۲۷۴ ..... بیست و نهم خرداد ۱۳۵۸ ش
- ۲۷۴ ..... گفتگو و رایزنی امام خمینی با مراجع تقلید
- ۲۷۵ ..... سی ام خرداد ۱۳۵۸ ش
- ۲۷۵ ..... دستور امام خمینی به بانک مرکزی
- ۲۷۵ ..... ششم تیر ماه ۱۳۵۸ ش
- ۲۷۵ ..... نامگذاری سوم شعبان به نام «روز پاسدار»
- ۲۷۶ ..... نهم تیر ۱۳۵۸ ش
- ۲۷۶ ..... موافقت امام خمینی با ادغام شورای انقلاب و دولت موقت
- ۲۷۷ ..... یازدهم تیر ۱۳۵۸ ش
- ۲۷۷ ..... ملاقات مهم بین امام خمینی و آیت عظام
- ۲۷۷ ..... هجدهم تیر ۱۳۵۸ ش
- ۲۷۷ ..... پیام هفت ماده‌ای امام خمینی، هفت توصیه به ملت و ملت
- ۲۷۸ ..... بیست و پنجم تیر ۱۳۵۸ ش
- ۲۷۸ ..... دعوت امام خمینی از ملت ایران برای راهپیمایی
- ۲۷۹ ..... پنجم مرداد ۱۳۵۸ ش
- ۲۷۹ ..... اقامه اولین نماز جمعه تهران به امامت آیت الله طالقانی
- ۲۸۰ ..... نهم مرداد ۱۳۵۸ ش
- ۲۸۰ ..... صدور حکم انتصاب نخستین امام جمعه
- ۲۸۰ ..... دوازدهم مرداد ۱۳۵۸ ش
- ۲۸۰ ..... حضور امام در انتخابات مجلس خبرگان قانون اساسی

- ۲۸۱ ..... بیست و هفتم مرداد ۱۳۵۸ ش
- ۲۸۱ ..... اعلام ضرب‌الاجل ۲۴ ساعته برای پایان دادن به غائله پاوه
- ۲۸۲ ..... بیست و هشتم مرداد ۱۳۵۸ ش
- ۲۸۲ ..... فرمان شدیداللعن امام در مورد سرکوبی عمال بیگانه در سنندج
- ۲۸۳ ..... بیست و نهم مرداد ۱۳۵۸ ش
- ۲۸۳ ..... تشکیل نخستین مجلس خبرگان قانون اساسی، با پیام امام خمینی
- ۲۸۴ ..... چهارم شهر ر ۱۳۵۸ ش
- ۲۸۴ ..... بیانات امام خمینی در لیل از شهید مهدی عراقی و فرزندش حسام
- ۲۸۵ ..... هشتم شهریور ۱۳۵۸ ش
- ۲۸۵ ..... دیدار امام با اعضای شورای مرکزی جامعه روحانیت مبارز تهران
- ۲۸۶ ..... یازدهم شهریور ۱۳۵۸ ش
- ۲۸۶ ..... دیدگاه امام خمینی درباره جایگاه مقام ریاست جمهوری و نخست‌وزیری
- ۲۸۶ ..... شانزدهم شهریور ۱۳۵۸ ش
- ۲۸۶ ..... پیام عفو عمومی امام خمینی در کردستان
- ۲۸۷ ..... نوزدهم شهریور ۱۳۵۸ ش
- ۲۸۷ ..... پیام امام خمینی به مناسبت رحلت آیت الله سید محمود طالقانی
- ۲۸۸ ..... بیست و دوم شهریور ۱۳۵۸ ش
- ۲۸۸ ..... کتاب «تفسیر سوره حمد» امام خمینی
- ۲۸۹ ..... دوم مهر ۱۳۵۸ ش
- ۲۸۹ ..... مصاحبه امام خمینی با «اورینا فلاچی»
- ۲۸۹ ..... بیستم مهر ۱۳۵۸ ش

- ۲۸۹ ..... برگزاری نخستین انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا
- ۲۹۰ ..... پنجم آبان ۱۳۵۸ ش
- ۲۹۰ ..... پیام امام خمینی به شورای انقلاب
- ۲۹۰ ..... یازدهم آبان ۱۳۵۸ ش
- ۲۹۰ ..... پیام امام خمینی به مناسبت شهادت آیت‌الله قاضی طباطبایی
- ۲۹۱ ..... چهارم آبان ۱۳۵۸ ش
- ۲۹۱ ..... پذیرش استعفای دولت موقت از طرف امام خمینی
- ۲۹۳ ..... شانزدهم آبان ۱۳۵۸ ش
- ۲۹۳ ..... پیام امام به شورای ارلاب در رد ملاقات با نمایندگان جیمی کارتر
- ۲۹۳ ..... بیست و شش آبان ۱۳۵۸ ش
- ۲۹۳ ..... موافقت امام خمینی با آزادی گروگان‌های زن و سیاهپوست آمریکایی
- ۲۹۴ ..... اول آذر ۱۳۵۸ ش
- ۲۹۴ ..... تقریظ امام خمینی بر قانون اساسی
- ۲۹۵ ..... پنجم آذر ۱۳۵۸ ش
- ۲۹۵ ..... تشکیل بسیج مستضعفین به فرمان امام خمینی و روز بسیج
- ۲۹۶ ..... هفتم آذر ۱۳۵۸ ش
- ۲۹۶ ..... پیام امام به مناسبت رأی به قانون اساسی
- ۲۹۷ ..... بیست و هفتم آذر ۱۳۵۸ ش
- ۲۹۷ ..... پیام امام خمینی به مناسبت شهادت آیت‌الله دکتر محمد مفتاح
- ۲۹۸ ..... چهاردهم دی ۱۳۵۸ ش
- ۲۹۸ ..... پیام امام به مناسبت نخستین انتخابات ریاست جمهوری

- ۳۰۰ بیست و سوم دی ۱۳۵۸ ش .....
پیام امام به شورای انقلاب، تکذیب شایعه درخواست کمک نظامی از شوروی .....
۳۰۰ بیست و چهارم دی ۱۳۵۸ ش .....
انتصاب آیت الله خامنه‌ای به امامت جمعه تهران توسط امام خمینی .....
۳۰۱ دوم بهمن ۱۳۵۸ ش .....
تألیف امام خمینی با ریاست جمهوری روحانیت .....
۳۰۲ سوم بهمن ۱۳۵۸ ش .....
بازگشت امام خمینی قم به تهران به دلیل بیماری .....
۳۰۳ کتاب‌نامه .....
www.ketaboo.ir

مقدمه ناشر

از زمانی که حضرت معصومه (س) در قم وفات یافت، این شهر در حرافای شیعی جایگاه مهم و اثرگذاری پیدا کرد و از همان قرون اولیه تاریخ اسلام با مهاجرت اشعریون به قم مدرسه علوم آل محمد (ص) در این دیار پایه گذاری گردید و با فراز و فرودهایی در طی قرون و اعصار به دوره معاصر رسید که با دعوت از سراخلاص علمای قم از فقیه وارسته حضرت آیت الله حاج شیخ عبدالکریم حائری (طاب ثراه) برای مهاجرت به قم و استقرار ایشان در جوار کریمه اهل بیت، دروه جدیدی در حیات دینی - علمی قم رقم خورد و علیرغم همه شداید و مظالم استبداد رضاخانی، حوزه علمیه قم شکوفا شد و در ادامه حیات خود با هجرت فقیه بزرگ شیعه حضرت آیت الله بروجردی (قدس سره) مجاهدات علمی و ایمانی مرحوم حاج شیخ و اصحاب و شاگردان او توسعه یافته، به بار نشست و از چنان توان و توفیق برخوردار شد که با امواج اسلام زدایانه رژیم پهلوی پس از رحلت آیت الله بروجردی، مقابله کرد و نهضت اسلامی آزادی خواهانه‌ای را پایه‌گذاری کرد که رهبری امام خمینی (س) به انقلاب اسلامی سال ۱۳۵۷ ش. منتهی شد.

امام خمینی بیش از چهار دهه از عمر با برکت خود را در شهر قم سپری کرد. در همین شهر و حوزه علمیه آن از محضر اساتید بزرگ فقه

و اصول و عرفان و فلسفه را فراگرفت و ترکیب این علوم با رنگ اخلاص و تقوا روح و جان او را چنان اعتلا بخشید که براساس آن در جامعه، رستاخیز بزرگی را به نام دین و برای آزادی و استقلال و حاکمیت ملت بر سرنوشت خود، رقم زد. از آنجایی که امام خمینی (س) در دوره اقامت چهارماهه در پاریس بارها اعلان کرده بود که پس از پیروزی انقلاب سمت رسمی و اجرایی نخواهد پذیرفت و همچنان به همان رهبری و هدایت خواهد پرداخت، پس از ورود به ایران و پیروزی انقلاب در ۲۲ بهمن ماه ۱۳۵۷ و تحویل تشکیلات موقت نظام نوپا به متصدیان انقلاب، دهم اسفند ۱۳۵۷ به شهر و خانه خود «قم» برگشت و حدود یازده ماه در قم به رهبری انقلاب و نظام نوپای جمهوری اسلامی پرداخت که با عارضه قلبی جهت سرانجام به تهران منتقل و به ناچار تا پایان عمر در همان تهران ماندگار شد.

حضور یازده ماهه امام خمینی (س) در قم - واداشتن و مسائیل فراوانی دارد که در تاریخ ایران اهمیت و نقش بسیار مهمی ایفا کرده است. اطلاع از دیدارها، احکام صادره، پیامها و دیگر فعالتهای امام در این مدت - که بسیار زیاد هم بوده - برای علاقمندان به تاریخ انقلاب اسلامی جالب و خواندنی است.

آقای محمد رجائی نژاد در مجموعه پیش رو اقدام به جمع آوری اطلاعات مربوط به حوادث و خاطرات زندگی یازده ماهه امام خمینی در قم کرده که با تشکر از ایشان، تقدیم خوانندگان گرامی میشود.

موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س) - دفتر قم

تا قم را اعتبار از گوهر مسعود اوست
خواند نتواند آن را هیچکس بی اعتبار

مقدمه مؤلف

اگر قطعات و برش‌ها، مهم و تأثیرگذار تاریخی را در ترازوی تحقیق بنهیم و به دیده دقیق و انصاف بنگریم، خواهیم دید که نقش بزرگ و راهگشایی را در شناخت مهم دقیق تحولات و جریانات و رخداد‌های تاریخی دارند. و به نوع مدد درک و فهم بهتر تحولات فعلی خواهد بود.

برش تاریخی یازده ماه حضور بس مهم و حاسم و سرنوشت‌ساز امام خمینی در قم، پس از بازگشت از تبعید ۱۴ ساله با پیروزی انقلاب اسلامی - ۱۰ اسفند ۵۷ تا ۲ بهمن ۵۸ - نیز همین ارزش و اهمیت را داراست.

با توجه به وقایع و حوادث مهم و تصمیمات سرنوشت‌سازی که حضرت امام در مدت ۳۲۷ روز (یازده ماه) حضورشان در قم انجام داده و مطالب و خاطراتی که شخصیت‌ها و یاران و افراد مختلف بیان

کرده‌اند، این مجموعه گردآوری شده است.

فعالیت‌هایی چون بستر سازی برای تأسیس نظام جمهوری اسلامی به همراه مردم بود که با نخستین انتخابات بعد از پیروزی انقلاب، در ۱۲ فروردین ۱۳۵۸ رقم خورد و ایشان طی پیامی، ضمن تبریک این رخداد بزرگ، رسماً تشکیل حکومت جمهوری اسلامی را اعلام نمود.

حکم تشکیل مجلس بررسی و تصویب قانون اساسی کشور، فرمان تأسیس کمیته امام و افتتاح حساب ۱۰۰ امام (بنیاد مسکن)، تشکیل جهاد سازندگی، تبع رابطه با مصر، حمایت از تسخیر لانه جاسوسی آمریکا در ایران و سرچشمه حوادث و اقدامات امام در این ایام بود که در همین اقامتگاه و خانه نجف گرفته است.

لذا، با توجه به وقایع و حوادث مهم و تصمیمات سونوشت‌سازی که حضرت امام در مدت یازده ماه حضورشان در قم انجام داده و مطالب و خاطراتی که شخصیت‌ها و یاران و افراد مختلف بیان کرده‌اند، این مجموعه گردآوری شده است. و هدف آن بررسی و انویسی و نقل خاطرات این مقطع از تاریخ انقلاب اسلامی به صورت مستند و گذرا می‌باشد. تا از این طریق گوشه‌ای از مهمترین بخش تاریخ زندگی سیاسی حضرت امام به شکل جامع و یکجا را ارائه گردد و گوشه‌ای از مهمترین بخش تاریخ زندگی سیاسی حضرت امام به شکل جامع و یکجا را ارائه گردد.